

PAPILĖS SIMONO DAUKANTO GIMNAZIJA
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS

I. Bendrosios nuostatos

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Papilės Simono Daukanto gimnazijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, fiziškai saugi.

2. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Papilės Simono Daukanto gimnazijos tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, klasės, grupės, ugdymo įstaigos, šeimos lygmeniu gimnazijoje ir ikimokyklinio ugdymo skyriuje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas gimnazijos ir ikimokyklinio ugdymo skyriaus administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

4. Visi gimnazijos ir ikimokyklinio ugdymo skyriaus bendruomenės nariai turi būti supažindinti su tvarkos aprašu pasirašytinai:

4.1. pedagoginius ir nepedagoginius darbuotojus supažindina gimnazijos direktorius įsigaliojus tvarkos aprašui;

4.2. ikimokyklinio ugdymo skyriaus darbuotojus supažindina skyriaus vedėja įsigaliojus tvarkos aprašui;

4.3. mokinius supažindina klasės vadovai per pirmąją mokslo metų valandėlę;

4.4. tėvus (globėjus, rūpintojus) supažindina klasės vadovai ir grupių auklėtojos per pirmąjį klasės ir grupės tėvų susirinkimą.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

5.2. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.2.4. patyčios virtualioje erdvėje: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.3. **patyčias patiriantis vaikas** – vaikas, iš kurio yra tyčiojamasi.

5.4. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

5.5. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi.

5.6. **patyčių stebėtojas** – asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.7. **prevencinė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.8. **patyčių intervencija** – gimnazijos administracijos, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

5.9. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje ir ikimokyklinio ugdymo skyriaus stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Ikimokyklinio ugdymo skyrius, vykdydamas veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ir organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II. Patyčių stebėseną ir prevencija

8. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos administracija, vaiko gerovės komisijos nariai, klasės vadovai, grupių auklėtojos, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. **Gimnazijos vadovas** yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

10. Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjas yra atsakingas už Tvarkos aprašo vykdymą, stebėseną ikimokyklinio ugdymo skyriuje.

11. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos direktoriaus įsakymu paskirti ne mažiau kaip trys **vaiko gerovės komisijos nariai**, kurie kasmet:

11.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

11.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasės vadovų, grupių auklėtojų dėl gimnazijoje ir ikimokyklinio ugdymo skyriuje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

11.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir jį koreguoja;

11.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

11.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

11.6. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl tvarkos aprašo tobulinimo;
11.7. apie visus patyčių atvejus ir intervencines veiklas informuoja gimnazijos direktorių;

11.8. atlieka kitus šiame tvarkos apraše numatytus veiksmus.

12. Vaiko gerovės komisijos narių, atsakingų už patyčių prevencijos ir intervencijos koordinavimą, sąrašas ir kontaktinė informacija skelbiama viešai mokiniams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) prieinamoje vietoje (stende, internetinėje svetainėje ir kt.).

13. **Klasės vadovai, grupių auklėtojai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje (Priedas Nr. 2) , grupėje (Priedas Nr. 3):

13.1. kuria psichologiškai saugų klasės, grupės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje, grupėje ir aptaria ją su ugdytiniais;

13.2. klasės valandėlių, ugdomųjų veiklų metu aptaria su ugdytiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

13.3. tėvų susirinkimų metu aptaria klasės, grupės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

13.4. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, grupėje, informuoja vaiko gerovės komisijos atsakingus narius apie taikytą prevencijos priemonių rezultatus klasėje, grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

14. **Švietimo pagalbos specialistai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

14.1. specialusis pedagogas, logopedas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją gimnazijos darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių prevencijos tikslais;

14.2. socialinis pedagogas teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, dalykų mokytojams, grupių auklėtojams; vykdo teisinį mokinių švietimą;

14.3. psichologas dirba individualių užsiėmimų metu su vaikais, patyčių prevencijos tikslais. Teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, grupių auklėtojams ar dalykų mokytojams.

III. Patyčių intervencija

15. **Bet kuris gimnazijos ar ikimokyklinio ugdymo skyriaus darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs žodines, fizines, socialines patyčias:

15.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokių įtarimą keliančius veiksmus;

15.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi ar yra įtariamas tyčiojimusi, gimnazijos nuostatas ir mokinio elgesio taisykles;

15.3. informuoja grupių auklėtojus, skyriaus vedėją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias, kartu pateikia užpildytą pranešimo formą (Priedas Nr.1).

15.4. raštu informuoja patyrusio patyčias mokinio klasės vadovą (jei auklėtojo nėra-socialinei pedagogei) apie įtariamas ar įvykusias patyčias (Drausmės pažeidimo pažyma (DTT priedas Nr.3).);

15.5. esant grėsmei mokinio sveikatai ar gyvybei, nedelsiant kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ir/ar gimnazijos darbuotojus) ir/ar institucijas (pvz.: policiją, greitąją pagalbą ir kt.).

16. **Bet kuris gimnazijos darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs patyčias virtualioje erdvėje arba gavęs apie jas pranešimą:

16.1. esant galimybei išsaugo vykstančių patyčių virtualioje erdvėje įrodymus ir nedelsdamas imasi reikiamų priemonių patyčioms virtualioje erdvėje sustabdyti;

16.2. įvertina grėsmę mokiniui ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ir/ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (policiją);

16.3. pagal galimybes surenka informaciją apie besityčiojančių asmenų tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

16.4. informuoja patyčias patyrusio mokinio klasės auklėtoją apie patyčias virtualioje erdvėje (pranešimo apie patyčias forma, (Priedas Nr.1) ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

16.5. turi teisę apie patyčias virtualioje erdvėje pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

17. **Mokinys** patyręs patyčias arba jas pastebėjęs:

17.1. nedelsdamas praneša klasės vadovui;

17.2. nesant klasės vadovo praneša socialiniam pedagogui, vaiko gerovės komisijos nariui, kitam gimnazijos darbuotojui.

18. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** sužinoję apie patyčias ar pastebėję patyčių atvejį:

18.1. nedelsdami (trumpą sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja klasės vadovą, grupės auklėtoją;

18.2. jei besityčiojantis asmuo yra gimnazijos darbuotojas, nedelsdami (trumpą sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja gimnazijos direktorių (direktoriaus pavaduotoją) ar ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėją;

18.3. sužinoję apie viešą patyčių virtualioje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, patyčias patiriančio nepilnamečio ugdytinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

19. **Klasės vadovas** gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusias patyčias:

19.1. patikrina gautą informaciją, nustatęs, kad tai patyčių atvejis, aiškinasi jo aplinkybes;

19.2. bendradarbiaudamas su kitų patyčių situacijos dalyvių klasės vadovais, socialiniu pedagogu organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

19.3. registruoja patyčių atvejus ir vykdomas intervencines veiklas Patyčių registracijos sąsiuvinyje pas socialinį pedagogą;

19.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

19.5. nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniai patyčių atvejui kreipiasi į atsakingus vaiko gerovės komisijos narius.

20. **Grupės auklėtojas** gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

20.1. patikrina gautą informaciją, nustatęs, kad tai patyčių atvejis, aiškinasi jo aplinkybes;

20.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

20.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

20.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr.1), ją perduoda skyriaus vedėjai.

21. **Užpildytą formą priėmęs asmuo formą** registruoja Patyčių registracijos žurnale;

21.1. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spėsti patyčių atvejį;

21.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

22. **Vaiko gerovės komisijos nariai** įvertinę turimą informaciją:

22.1. kviečia vaiko gerovės komisijos posėdį;

22.2. numato intervencijos veiksmų planą, supažindina patyčias patyrusį ir jas vykdytį ugdytinį, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis;

22.3. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

22.4. vykdo veiksmų plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja posėdžius situacijos pakartotiniam įvertinimui, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

22.5. jei veiksmų plane numatytos veiklos yra neefektyvios, kreipiasi į Akmenės rajono savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją dėl vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros skyrimo.

23. **Padalinio vadovas (ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjas)**, sužinojęs apie ikimokyklinio ugdymo įstaigos darbuotojo patiriamas patyčias arba darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

24. Mokiniai pasityčiojus iš gimnazijos darbuotojo, patyręs patyčias darbuotojas informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi gimnazijos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

25. Gimnazijos darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, mokinys arba jo tėvai (globėjai, rūpintojai), arba kitas asmuo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi gimnazijos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

26. Patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti gimnazijoje, vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

IV. Baigiamosios nuostatos

27. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus jo interesus.

28. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas yra skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.

29. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė tėvų ir pedagogų apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją ikimokyklinio ugdymo skyriuje. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.

SUDERINTA

Gimnazijos taryboje

2017-08-24 protokolo Nr.3

**PAPILĖS SIMONO DAUKANTO GIMNAZIJA
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA**

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą ar patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą ar patyčias:	
Kada įvyko smurtas ar patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ar patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias ar smurtą</u> vardas, pavardė, amžius, klasė, grupė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi ar smurtavo</u> vardas, pavardė, amžius, klasė, grupė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias ar smurtą</u> vardas, pavardė, amžius, klasė, grupė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

REAGAVIMAS Į PATYČIAS IR PAGALBA JOMS ĮVYKUS

